

УДК 657.01

Виговська А.О.
студент

Національного університету харчових технологій

Михайленко О.В.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
Національного університету харчових технологій

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ АКТИВІВ

FEATURES OF ORGANIZATION OF ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT OF ASSETS

АНОТАЦІЯ

У статті визначено фактори вдосконалення управління необоротними та оборотними активами в середовищі політичної нестабільності та економічних перетворень на вітчизняних підприємствах. Також визначено основні переваги й недоліки в розмежуванні необоротних та оборотних активів, джерела фінансування таких активів, проведення економічного аналізу та оцінки активів на вітчизняних підприємствах.

Ключові слова: необоротні активи, оборотні активи, система бухгалтерського обліку, методичні принципи ведення обліку, економічний аналіз та оцінка активів, аудит активів, аналіз публічної фінансової звітності.

АННОТАЦИЯ

В статье определены факторы совершенствования управления необоротными и оборотными активами в среде политической нестабильности и экономических преобразований на отечественных предприятиях. Также определены основные преимущества и недостатки в разграничении необоротных и оборотных активов, источники финансирования необоротных и оборотных активов, проведение экономического анализа и оценки активов на отечественных предприятиях.

Ключевые слова: необоротные активы, оборотные активы, система бухгалтерского учета, методические принципы ведения учета, экономической анализ и оценка активов, аудит активов, анализ публичной финансовой отчетности.

ANNOTATION

The article defines the factors improving the management of current and non-current assets in the environment of political instability and economic reforms at domestic enterprises, the main advantages and disadvantages in distinguishing between current and non-current assets, sources of funding current and non-current assets, economic analysis and evaluation of assets in domestic enterprises.

Keywords: non-current assets, current assets, accounting system, methodological principles of accounting, economic analysis and evaluation of assets, assets audit, analysis of public financial reporting.

Постановка проблеми. Економічні перетворення та політична нестабільність, які здійснюються в Україні, потребують вдосконалення управління оборотними та необоротними активами на вітчизняних підприємствах. Ефективність управління оборотними активами підприємства істотно впливає на результати господарської діяльності й обумовлюється зовнішніми та внутрішніми факторами. Для нормального функціонування підприємств потрібно, щоб їх власники, приймаючи рішення, мали правдиву й об'єктивну інформацію про майно, фінансовий стан і результати роботи.

Таку інформацію містить лише система бухгалтерського обліку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як свідчать теоретичні та практичні дослідження, питанням організації обліку, аналізу і аудиту оборотних та необоротних активів приділялась недостатня увага, внаслідок чого ускладнюється дотримання основних методичних принципів ведення обліку, спотворюється інформація про фінансовий стан підприємства, стан розрахунків, знижується ефективність прийняття управлінських рішень.

У розробку питань теорії й методології обліку, аналізу і аудиту активів підприємства вагомий внесок зробили вітчизняні та зарубіжні вчені: Б. Адамов, Н. Басіна, С. Береза, Ф. Бутинець, М. Бучнев, Д. Василичев, А. Карбовник, М. Коваленко, О. Коблянська. Розгляд проблем вдосконалення аудиту необоротних та оборотних активів на підприємстві харчової промисловості відбувався завдяки дослідникам, таким як В. Сопко, П. Бабиц, С. Ткаченко, В. Савченко, В. Завгородній, А. Кузьминский, М. Твердохліб, О. Шаратов.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Оборотні активи підприємства набули нових істотних змін у формуванні джерел їх фінансування і передусім за рахунок нових фінансових інструментів, що найпомітніше вплинули на процес прийняття тактичних та стратегічних управлінських рішень. Все це і ускладнює відображення в обліку господарських операцій та пошук практичних рішень, які впливають на умови і фактори руху оборотних активів [2].

Не менш важливим є економічний аналіз та оцінка активів підприємства. Сьогодні на багатьох вітчизняних підприємствах з більшістю із зазначених критеріїв визнання й оцінки активів бухгалтері ознайомлені. Однак практична оцінка активів відповідно до вимог національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П (С)БО) має певні труднощі, що зумовлює необхідність проведення визнання й оцінки активів як окремих облікових операцій.

Постановка завдань: визначити фактори вдосконалення управління необоротними та оборотними активами в середовищі політичної нестабільності та економічних перетворень на вітчизняних підприємствах, визначити основні переваги та недоліки в розмежуванні необоротних та оборотних активів, проаналізувати джерела фінансування необоротних та оборотних активів, розгляд способів вдосконалення методики бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту оборотних та необоротних активів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ведення обліку використання оборотних та необоротних активів підприємства потребує ретельності й достовірності. Правильне його формування та проведення на підприємстві забезпечує стійкий стан підприємства, великий ресурсний потенціал та визначає можливості подальшого їх використання в господарській діяльності підприємства.

Облік оборотних та необоротних активів в Україні ведеться відповідно до чинного законодавства, а саме законів, інструкцій, положень, плану рахунків, національних та міжнародних стандартів обліку. Активи підприємства поділяються на оборотні та необоротні.

Оборотні активи – це грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу, чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу [1]. Необоротні (необігові) активи підприємства – це сукупність майнових цінностей, які багаторазово беруть участь у процесі його господарської діяльності [3].

У процесі організації обліку необоротних активів необхідно враховувати їх переваги і недоліки порівняно з оборотними активами. Основними перевагами необоротних активів є: менший ризик інфляційного зменшення та можливе збільшення ринкових цін на нерухомість швидшими темпами, ніж темпи інфляції; здатність приносити стабільний прибуток у разі несприятливої господарської діяльності щодо орендних та лізингових платежів; можливість більш інтенсивного використання в періоди підйому ринкової інфраструктури.

До недоліків необоротних активів порівняно з оборотними слід зарахувати: низький рівень маневреності, неможливість швидко змінити структуру вкладених коштів; низький рівень ліквідності, неспроможність забезпечити потік платежів при погіршенні платоспроможності підприємства [1]. Роботи з проведення оцінки активів на підприємстві можна здійснювати двома основними способами:

- шляхом створення внутрішнього підрозділу з оцінки (комісії з оцінки підприємства за участю фахівців з маркетингу, технологій тощо);
- шляхом залучення спеціалізованої незалежної оцінної організації [3].

Можлива комбінація цих двох основних напрямів, тобто прийняття рішення про те,

що оцінку частини активів здійснює спеціалізована організація, а оцінку всіх інших об'єктів – комісія з оцінки підприємства. Перший спосіб здійснення оцінних процедур передбачає затверджені керівником акти приймання об'єктів активів до обліку, списання з обліку, встановлення розміру справедливої вартості активів тощо. Ці розпорядні документи на підприємстві дають підставу бухгалтеру для відображення операцій з оцінки в обліку. Другим способом виконання робіт з оцінки є залучення до роботи фахівців-професіоналів з оцінки активів. Такими фахівцями (або фахівцем) можуть бути організації з оцінки, юридичні особи або фізична особа-оцінювач, яка має відповідний сертифікат і ліцензію [4].

При здійсненні операцій з оцінки активів працівники бухгалтерії підприємства виконують такі функції:

- використання даних комісії з оцінки про надходження, наявність (вибуття) активу і його вартість;
- виконання бухгалтерських записів з зарахування об'єкта на баланс;
- зарахування витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта основних засобів, щодо збільшення первинної вартості основних засобів;
- отримання даних про вартість запасів, яка знизилася у зв'язку з втратою початкової вигоди, і перерахунок вартості цих запасів за чистою вартістю реалізації;
- участь у розрахунках з переоцінки активів і відображення результатів в обліку та звітності;
- відображення вибуття активу з балансу підприємства.

Бухгалтерські операції з оцінки активів здійснюються на підставі відповідних документів з оцінки, які мають силу розпоряджень для підприємства [5].

Аудит активів підприємства – це передусім незалежна експертиза і аналіз публічної фінансової звітності суб'єкта господарювання уповноваженими на те особами (аудиторами) або фірмою з метою визначення її достовірності, повноти і реальності, відповідності чинному законодавству і вимогам, пред'явленим до ведення бухгалтерського обліку та стану фінансової звітності. Виконана аудиторська перевірка на підприємстві показує правильність формування активів відповідно до їх видів, виконання операцій руху активів до національного П (с)БО, заповнення первинних документів щодо руху кожного виду активів відповідно до чинного законодавства при повному оформленні всіх реквізитів.

Актуальність ведення аудиторських перевірок активів має на меті прийняття правильних управлінських рішень, які можливі, коли керівництво підприємства добре ознайомлене з тим, що відбувається на підприємстві. Крім того, однією з ділянок аудиторської перевірки

є перевірка правильності повноти вирахування в бюджет податків і зборів, що є чинником зниження податкових ризиків.

Висновки. Отже, особливої актуальності набуває проблема подальшого вдосконалення методики бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту оборотних та необоротних активів, які є важливою складовою ресурсів підприємства. Від ступеня ефективності формування та використання оборотних та необоротних активів залежить стан суб'єкта господарювання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Сікора І.А. Методичні аспекти бухгалтерського обліку оборотних активів / І.А. Сікора // Зб. наук. праць Подільської державної аграрно-технічної академії. – Т. 2, вип. 12. – Кам'янець-Подільський, 2004. – С. 208-210.
2. Інструкція зі складання типових форм з обліку та списання основних засобів, що належать установам і організаціям, які утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів: наказ Головного управління Держказначейства України та Держкомстату від 02.12.1997 р. № 125/70.
3. Про нарахування зносу на необоротні активи бюджетних установ: лист Державного казначейства України від 20.12.2005 р. № 07-04/2362-11163.
4. Пархоменко В.М. Бухгалтерський облік в Україні: нормативи, коментарі. – Луганськ: «Футура» ДСД «Лугань», 2001. – 368 с.
5. Сопко В.В., Завгородній В.П. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: підруч. / В.В. Сопко, В.П. Завгородній; Київський національний економічний ун-т. – К., 2000. – 258 с.